

GÖREVLE İLGİLİ MENFAAT SAĞLAMA SUÇU VE CEZASI

Uğur SÖKMEN^(*)

ÖZET

Devlet memurlarının, görevleri esnasında veya görevleri dışında, görevlerinden dolayı herhangi bir şekilde kişisel menfaat sağlamaları ve hediye kabul etmeleri Devlet Memurları Kanunu'nda açık bir şekilde yasaklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Devlet Memuru, Kamu Görevi, Menfaat, Hediye, Rüşvet, Suç, Ceza

1- GİRİŞ

Genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler devlet memuru sayılmaktadır.

Devlet memuru her durumda tarafsız olmak ve Devletin menfaatlerini korumak zorundadır. Görevini yerine getirirken ayırım yapmaması, kişilerin yararına veya zararına bir davranışta bulunmaması gerekir. Devlet memurunun, görevi sırasındaki eylem, işlem ve kararlarının etkilenmemesi için hediye almaması ve menfaat sağlamaması düşünülmüş ve Devlet Memurları Kanunu'nun 29 ve 30 uncu maddeleriyle hediye alma, menfaat sağlama yasağı düzenlenmiştir.

Devlet memuruna sağlanan kişisel menfaatler, memurun görevi sırasındaki eylemini, işlemini ve kararını etkilemektedir.¹

Bu çalışmamızda, görevle ilgili olarak menfaat sağlama suçları ve cezaları ile bu cezaların memuriyete etkisi konusu; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görev-

^(*) Maliye Bak. PERGEN Daire Başkanı

¹ Sökmen, U. "Devlet Memuruna Hediye Rüşvet(mi)dir?", Maliye Dergisi, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Temmuz-Aralık 2011, Ankara, sf. 232

lilerinin Yargılanması Hakkında Kanun, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu ve bunlara ilişkin yargı kararları doğrultusunda açıklanmaya çalışılacak, mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde incelenip değerlendirilecektir.

2- KAVRAMLAR

2.1- Memur

Devlet hizmetinde aylıkla çalışan resmi görevi olan kimse memurdur.² Devlet memuru ise, genel idare esaslarına göre asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler devlet memuru sayılmıştır (657 s.K.Md.4/A).

2.2- Kamu Görevi

Devletin devlet olarak gerçekleştirmekle zorunlu olduğu ve kamu hukuku kurallarına göre kamu kudretini kullanarak yaptığı etkinliklerdir. Savunma, güvenlik, yargılama gibi.³

2.3- Menfaat

Türkçe sözlükte “menfaat” dolaylı bir biçimde elde edilen kazanç, çıkar, yarar olarak tarif edilmiştir. Devlet memuru açısından “menfaat” ise, haksız ve gayrikanunî yollardan elde edilen her türlü eşya, çıkar, değer, para, kıymetli evrak, mal ve gelir olarak tanımlanabilir.⁴

2.4- Hediye

Türkçe sözlükte “hediye” birini sevindirmek, mutlu etmek için verilen şey, armağan olarak tarif edilmiştir. Devlet memuru açısından “hediye” ise, devlet memurunun tarafsızlığını, performansını, kararını veya görevini yapmasını etkileyen veya etkileme ihtimali bulunan, ekonomik değeri olan ya da olmayan, doğrudan ya da dolaylı olarak kabul edilen her türlü eşya ve menfaat hediye olarak tanımlanmıştır.⁵

2.5- Rüşvet

Yaptırılmak istenen bir işte yasa dışı kolaylık ve çabukluk sağlanması için bir kimseye mal veya para olarak sağlanan çıkar, rüşvettir.⁶ Türk Ceza Kanunu’na göre rüşvet ise, bir devlet memurunun, görevinin gereklerine aykırı olarak bir işi yapması veya yapmaması için kişiyle vardığı anlaşma çerçevesinde bir yarar sağlamasıdır (5237 s.K.Md.252).

2.6- Suç

Türkçe Sözlükte “suç” törelere, ahlak kurallarına aykırı davranış, yasalara aykırı davranış, cürüm

² Sökmen, U. “Kamu İdaresinde Soruşturma Kovuşturma”, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No:2009/400, Ankara, sf.29

³ Sökmen, U. 2009, a.g.e., sf.29

⁴ Sökmen, U. 2011, a.g.e., sf. 232

⁵ Sökmen, U. (2010), “Açıklamalı-İçtihatlı-Örnekli Kamu Hizmetçilerinin Mal Beyanı”, Ankara, sf.233

⁶ Sökmen, U. 2009, a.g.e., sf.137

olarak tarif edilmiştir. Suç: Hukuk kurallarının yasakladığı, yapılması veya yapılmamasına cezai yaptırım bağladığı eylemlerdir. Kısaca, “suç” kanunun cezalandırdığı fiildir.⁷

2.7- Ceza

Türkçe Sözlükte “ceza” uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem veya yaptırım: Suç işleyen bir kimsenin yaşantısına, özgürlüğüne, mallarına, onuruna karşı yasaların öngördüğü yaptırım olarak tarif edilmiştir. TCK’ya göre “ceza” suç karşılığında uygulanan yaptırımdır.⁸

3- DEVLET MEMURLARI KANUNUNA GÖRE GÖREVLİ İLGİLİ MENFAAT SAĞLAMA SUÇU ve CEZASI

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun “Yasaklar” başlıklı dördüncü bölümünde “Hediye alma ve menfaat sağlama yasağı” ile “Denetimindeki teşebbüsten menfaat sağlama yasağı” da yer almıştır.

Devlet memurlarının doğrudan doğruya veya aracı eliyle hediye istemeleri ve görevleri sırasında olmasa dahi menfaat sağlama amacı ile hediye kabul etmeleri veya iş sahiplerinden borç para istemeleri ve almaları yasaktır (Md.29).

Devlet memurunun, denetimi altında bulunan veya kendi görevi veya mensup olduğu kurum ile ilgisi olan bir teşebbüsten, doğrudan doğruya veya aracı eliyle her ne ad altında olursa olsun bir menfaat sağlaması yasaktır (Md.30).

Amir, ...maiyetindeki memurdan hususi bir menfaat temin edecek bir talepte bulunamaz, hediyesini kabul edemez ve borç alamaz (Md.10).

Devlet Memurları Kanunu’ndaki düzenleme ile⁹;

- Devlet memuru için, doğrudan doğruya veya aracı eliyle hediye istemek ya da görev dışında da olsa menfaat sağlama amacı ile hediye kabul etmek veya iş sahiplerinden borç istemek ve almak yasaklanmıştır. Görüldüğü üzere, devlet memurunun hediye istemesine kesin bir hükümle yasaklık getirilmiştir.

- Denetimindeki teşebbüsten menfaat sağlamak yasaklanmıştır. Bu madde hükmü de, “her ne ad altında olursa olsun bir menfaat sağlama”dan bahisle, yasaklığın çerçevesini bir hayli geniş çizmiş, menfaat unsurunun bulunduğu her durumu yasaklık kapsamına almıştır. Menfaatin tanımı icabı, yasaklık, dolaylı bir biçimde elde edilen kazanç ve yararı da içermektedir.

- Amir durumunda olan devlet memuru için, maiyetindeki memurdan menfaat temin etmek, hediyesini kabul etmek ve borç almak yasaklanmıştır.

Görüldüğü gibi mevzuatımızda, devlet memurlarının, görevleri esnasında veya görevleri dışında, görevlerinden dolayı herhangi bir şekilde kişisel menfaat sağlamaları ve hediye kabul etmeleri açık bir şekilde yasaklanmıştır.

Bu yasağa uymayan devlet memurları hakkında uygulanacak yaptırımlar, Devlet Memurları Kanunu’nun yedinci bölümünde yer almıştır.

⁷ Sökmen, U. 2009, a.g.e., sf. 7

⁸ Sökmen, U.2009, a.g.e., sf. 16

⁹ Sökmen, U. 2011, a.g.e., sf. 246

Kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin devlet memuru olarak emrettiği ödevleri yurt içinde veya dışında yerine getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmayanlara, yasakladığı işleri yapanlara durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre 125 inci maddede sıralanan disiplin cezalarından birisi verilir (Md.124/2).

Buna göre, hediye alma ve menfaat sağlama yasağına uymayanlar hakkında durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre disiplin cezası verilebilecektir.¹⁰

Disiplin amiri; devlet memurunun uyarma, kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ve memurluktan çıkarma cezasından biriyle cezalandırılması gereken disipline aykırı davranışını öğrendiği tarihten itibaren kanunen belli süreler içinde disiplin soruşturmasını başlatarak; gerekli cezayı uygulayarak, disiplin cezası verme yetkisinin zamanaşımına uğramasını önlemek zorundadır (Disiplin Amirleri Yönt. Md.19).

Disiplin amirlerinin sorumluluklarının başında, disiplin soruşturmasını başlatmak ve yürütmek gelir. Disiplin hukukunda savunma, isnada ilişkin açıklama niteliğinde olduğundan, böyle bir açıklama, ancak memur hakkındaki isnat belli olduktan sonra yapılabilir. Bu da soruşturmanın açılması ve yapılmasını gerektirir.¹¹

Disiplin suçlarının tespiti ve ortaya çıkartılması için soruşturma yapılır.¹²

Danıştay'ın; "...fiilin işlenildiğinin öğrenilmesi halinde ilgili memur hakkında soruşturma açılması ve disiplin amirince bağımsız bir soruşturmacı atanarak ayrıntılı bir soruşturma yapılmasının sağlanması, bağımsız bir soruşturmacı atanmadan ve usulüne uygun bir soruşturma yapılmadan disiplin cezası verilemez..." şeklindeki istikrar kazanan kararları disiplin soruşturması yapılmadan disiplin cezası verilmesinin hukuka aykırı olacağı yönündedir.¹³

Buna göre, disiplin cezası vermeye yetkili mercilerce disiplin suçu sayılacak eylemlerin işlenildiğinin öğrenilmesi halinde, bu kişiler hakkında soruşturma emri verilerek, soruşturmacı görevlendirilmesiyle başlatılacak soruşturmada; varsa iddia sahipleri ile olayın açıklığa kavuşması için gerekli tanık ve soruşturulanın ifadeleri alınarak, yapılacak araştırma ve inceleme ile soruşturma sonucunda olayın değerlendirilmesi; adli, idari ve disiplin yönünden soruşturulan hakkında soruşturmacı kanaat teklifinin de yer aldığı soruşturma raporunun hazırlanması, olayın şüpheye yer vermeyecek şekilde somut delillerle ortaya konulması, isnat edilen suç konusu eylem, işlem, tutum ve davranışların tek tek bildirilerek savunmasının alınması ve bunlardan sonra yetkili amir ve kurullarca yukarıda sıralanan bilgi ve belgelerin bulunduğu soruşturma dosyasının incelenerek, karar verilmesi gerekmektedir.¹⁴

Hediye alma ve menfaat sağlama yasağına riayet etmeyenlere verilecek disiplin cezaları ile durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre her bir disiplin cezası uygulanacak fiil ve haller şunlar olabilecektir:¹⁵

¹⁰ Sökmen, U. 2011, a.g.e., sf. 248

¹¹ Sökmen, U. 2009, a.g.e., sf. 169

¹² Sökmen, 2009, a.g.e., sf. 169

¹³ Sökmen, U. 2009, a.g.e., sf. 170

¹⁴ Sökmen, U. 2009, a.g.e., sf. 169-171

¹⁵ Sökmen, U. 2011, a.g.e., sf. 249

Uyarma: Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak (Md.125/A-e).

Kınama: Hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak (Md.125/B-d).

Aylıktan kesme: Hizmet içinde devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak (Md.125/C-ı).

Kademe ilerlemesinin durdurulması: Görevi ile ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun çıkar sağlamak (Md.125/D-c).

Devlet memurluğundan çıkarma: Memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kırtarı ve utanç verici hareketlerde bulunmak (Md.125/E-g).

Görevi ile ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun çıkar sağlamak kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektirmekte ise de, olayın oluş biçimine, sağlanan menfaatin cinsine, alınan veya kabul edilen hediyein türüne göre, uyarma cezasından memuriyetten çıkarma cezasına kadar disiplin cezalarından birisi verilebilecektir.¹⁶

3.1- Görevi ile İlgili Olarak Her Ne Şekilde Olursa Olsun Çıkar Sağlamak

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, fiilin ağırlık derecesine göre memurun, bulunduğu kademedeki ilerlemesinin 1-3 yıl durdurulmasıdır (Md. 125/D).

Devlet Memurları Kanunu'nun 125 inci maddesinin D fıkrasının (c) bendine göre, görevi ile ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun çıkar sağlamak, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektirmektedir. Olayın oluş biçimine, sağlanan menfaatin cinsine, alınan veya kabul edilen hediyein türüne göre, kademedeki ilerleme 1 yıl, 2 yıl veya 3 yıl durdurulacaktır.

Yasak olan kuralın ihlali için, bir başka ifade ile suçun oluşumu için; memurun,

- görevle ilgili olarak,
- her ne şekilde olursa olsun,
- menfaat sağlamış bulunması gerekmektedir.

Görevle ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun menfaat sağlama ya da menfaat sağlama amacı ile hediye kabul etme esasen ceza kanunlarına göre soruşturmayı gerektirmekte ise de, idare içinde disiplin hükümlerinin uygulanması bakımından hediye alma ve menfaat sağlama yasağı Devlet Memurları Kanunu'nda düzenlenmiştir.¹⁷

Devlet memuru her durumda tarafsız olmak ve Devletin menfaatlerini korumak zorundadır. Görevini yerine getirirken ayırım yapamaz, kişilerin yararını veya zararına bir davranışta bulunamaz. Görevi sırasındaki eyleminin, işleminin ve kararlarının etkilenmemesi için hediye almaması ve menfaat sağlamaması gerekir. Devlet memuru, her ne şekilde olursa olsun çıkar sağladığı takdirde, bu durum kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektirir.¹⁸

"...İlköğretim okulu müdürünün, mezun öğrencilere diploma verilmesi karşılığında 5'er TL alınması için, müdür yardımcılara talimatıyla belgesiz olarak diploma parası toplanmasının, görevi ile ilgili olarak çıkar sağlamak fiili subut bulduğundan, eylemin karşılığı olarak verilen kademe ilerlemesinin durdurulması cezasında hukuka aykırılık görülmemiştir." (Danıştay 12.D.'nin 15/5/2005 t. ve E:2002/4325, K:2005/2510 s.K.)

¹⁶ Sökmen, U. 2011, a.g.e., sf. 249

¹⁷ Sökmen, U. 2011, a.g.e., sf. 249

¹⁸ Sökmen, U. 2011, a.g.e., sf. 249

3.2- Disiplin Cezalarının Memuriyet Statüsüne Etkisi

Disiplin cezaları niteliklerine göre; önleyici, cezai nitelikli ve yasaklayıcı olmak üzere üçe ayrılmaktadır:¹⁹

Uyarma ve kınama cezaları önleyici disiplin cezalarıdır.²⁰ Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunmaktan dolayı verilen uyarma cezasında; memura, görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiği yazı ile bildirilmektedir. Hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmaktan dolayı verilen kınama cezasında; memura, görevinde ve davranışlarında kusurlu olduğu yazı ile bildirilmektedir.²¹

Aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezaları cezai nitelikte yani somut sonuçlu disiplin cezalarıdır. Her iki cezanın da maddi yönü bulunmakta ve aylığa etki etmektedir. Hizmet içinde devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmaktan dolayı verilen aylıktan kesme cezasında; memurun, brüt aylığından 1/30-1/8 arasında kesinti yapılmaktadır. Görevi ile ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun çıkar sağlamaktan dolayı verilen kademe ilerlemesinin durdurulması cezasında; memurun, bulunduğu kademede ilerlemesi 1–3 yıl durdurulmaktadır. Öğrenim durumları nedeniyle yükselebilecekleri kadroların son kademesinde bulunan memurların ise, brüt aylığından 1/4–1/2 arasında kesinti yapılmakta ve tekerrüründe görevlerine son verilmektedir.²²

Devlet memurluğundan çıkarma yasaklayıcı disiplin cezasıdır. Memuriyet statüsüne etkisi bulunmaktadır. Memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunmaktan dolayı verilen devlet memurluğundan çıkarma cezasında, bir daha devlet memurluğuna atanmamak üzere memurluktan çıkarılmaktadır.²³

Ayrıca, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarının bazı görevlere atanamaya etkisi bulunmaktadır. Üst yönetim görevlerine atanacakların bu göreve atanırken cezai nitelikli disiplin cezası almamış olması ve bu görevi yürütürken ise cezai nitelikli disiplin cezası almaması gerekmektedir. Aylıktan kesme cezası ile tecziye edilenler 5 yıl, kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile tecziye edilenler 10 yıl boyunca daire başkanı kadrolarına, daire başkanı kadrosunun dengi ve daha üstü kadrolara, bölge ve il teşkilatlarının en üst yönetici kadrolarına, düzenleyici ve denetleyici kurumların başkanlık ve üyeliklerine, vali ve büyükelçi kadrolarına atanamazlar (Md.132/4).

4- CEZA KANUNLARINA GÖRE GÖREVE İLGİLİ MENFAAT SAĞLAMA SUÇLARI ve CEZALARI

Görevle ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun menfaat sağlama ya da menfaat sağlama amacı ile hediye kabul etme ceza kanunlarına göre soruşturmayı gerektirmektedir.

Ceza kanunlarına göre soruşturma, ceza soruşturmasıdır.

Ceza Soruşturması: Bir suç işlendiğinde, suçun öğrenilmesinden hükmün kesinleşmesine kadar şüpheli veya sanık hakkında yapılacak bütün işlemlerin adli makamlarca yapılması genel kuraldır. Bu erkler ayrılığı ilkesinin de bir gereğidir. Bir başka deyişle, soruşturma ve kovuşturma yetkisi her aşamada yargı makamlarındır.²⁴

¹⁹ Sökmen, U. 2009, a.g.e., sf. 160

²⁰ Sökmen, U. 2009, a.g.e., sf. 160

²¹ Sökmen, U. 2011, a.g.e., sf. 250

²² Sökmen, U. 2009, a.g.e., sf. 160

²³ Sökmen, U. 2009, a.g.e., sf. 160

²⁴ Sökmen, U. 2011, a.g.e., sf. 250

Devlet memurlarının suç işlemesi halinde ceza soruşturması üç şekilde yapılır:²⁵

1) 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre veya genel hükümlere göre ceza soruşturması,

2) 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna göre ceza soruşturması,

3) 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanuna göre ceza soruşturması.

4.1- 5237 sayılı Türk Ceza Kanuna Göre Ceza Soruşturması

Kamu görevlilerinin, diğer kişiler gibi suç işlemesi halinde, adli makamlarca soruşturma ve kovuşturma yapılır ve toplum düzenine aykırı davranışlarda bulunanlar hakkında ceza kanunlarındaki yaptırımlar uygulanır.²⁶

Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre bir suç işlendiğinde önce Cumhuriyet savcıları tarafından hazırlık soruşturması yapılır. Bu aşamadan sonra mahkeme önünde yapılan kovuşturmaya geçilir. "Genel Hükümlere Göre Soruşturma" veya "TCK'ya göre ceza soruşturması", Türk Ceza Kanunu'nda ve diğer ceza hükümlü özel kanunlara göre, işlenmiş veya işlenmesi muhtemel bir suç ile ilgili makul bir şüphenin varlığı halinde, bu suç sayılan eylemler, cürüm ve kabahatler ile ilgili Cumhuriyet Savcıları tarafından yürütülen ve kamu görevlisinin eyleminin kamu davası açılmasını gerektirip gerektirmediğinin tespiti amacıyla Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yer alan usul ve esaslar çerçevesinde yapılan soruşturmadır.²⁷

TCK'ya göre, ceza soruşturma ve kovuşturma yetkisi adli yargıya aittir.

4.2- 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna Göre Ceza Soruşturması

Kamu görevlileri üstlendikleri görevleri yerine getirirken, görevleri sebebiyle bir suç işlediklerinde, bunun soruşturulması aşamasında genel kuraldan ayrılma söz konusu olmaktadır. Ülkemizde, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlar nedeniyle doğrudan doğruya ceza soruşturma/kovuşturmasına tabi tutulmalarının kamu hizmetinin işleyişinde aksamalara ve kamu otoritesinin saygınlığının zedelenmesine yol açabileceği düşüncesiyle, bu sakıncaları gidermek ve asılsız isnat ve iftiralar karşısında memurlar ve diğer kamu görevlilerini korumak için, bunların görevleri sebebiyle işledikleri suçlar hakkında adli makamların soruşturma/kovuşturma yapmasından önce idarenin bir inceleme yapmasını ve bu incelemenin sonucuna göre olayın adli makamlara intikal ettirilmesini öngören izin sistemi benimsenmiştir.²⁸

4.2.1- Memur Suçlarının Soruşturulması

Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması kanunla belirlenen istisnalar dışında idari mercinin iznine bağlıdır (Anayasa, Md.129).

²⁵ Sökmen, U. (2007), "*Soruşturma ve Disiplin*", Kamu İdaresi İç Denetçileri Eğitim Programı basılmamış ders notları (Maliye Bakanlığı İç Denetim Koordinasyon Kurulunca düzenlenen İç Denetçiler Eğitim Programı; 1.Dönem, Aralık-2007...11.Dönem, Mayıs-2011), sf.3

²⁶ Sökmen, U. 2009, ag.e., sf. 1

²⁷ Sökmen, U. 2009, ag.e., sf. 2

²⁸ Sökmen, U. 2009, ag.e., sf. 1

Kovuşturma ve yargılama: Devlet memurlarının görevleri ile ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılması ve haklarında dava açılması özel hükümlere tabidir (657 s. K. Md. 24).

Kamu yönetimini zaafa uğratmadan memurların bu görevleri sebebiyle işledikleri iddia olunan suçlarda yargılama aşamasına geçilmeden yapılacak özel soruşturmanın basit, etkili ve süratli biçimde işlenmesini sağlamak amacıyla 04/12/1999 tarihinde 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun, memur ve diğer kamu görevlileri görevleri sebebiyle suç işlediklerinde, Cumhuriyet başsavcılıklarının soruşturma açabilmesi için yetkili mercilerce izin verilmesi sistemini getirmiştir. Bu nedenle, kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlar söz konusu olduğunda idari merciler soruşturma izni vermekte ve ancak bundan sonra adli makamlar soruşturma ve kovuşturma aşamasına geçebilmektedirler. Kanunun amacı; memurların görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili mercileri belirtmek ve izlenecek usulü düzenlemektir. Yetkili merci ön inceleme raporu üzerine 30 (+15) gün içinde karar verir. "İzni Vermek" kararı, yargılanmasına izin vermedir. "İzni Vermemek" kararı, yargılanmasına izin vermemektir.²⁹

4.2.2- 5237 sayılı TCK'ya göre Memur ve Diğer Kamu Görevlileri Suçları

Türk Ceza Kanunu'nda, kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı işlenen suçlar, ikinci kitap (özel hükümler), dördüncü kısım (mille ve devlete karşı suçlar ve son hükümler), birinci bölümde düzenlenmiştir.³⁰

4483 sayılı Kanunun kapsam maddesinde, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin "görevleri sebebiyle işledikleri suçlar" hakkında uygulanacağı belirtilmiş ancak, bu görevlilerin görevleri sebebiyle işleyebilecekleri suçların neler olduğu belirtilmemiştir. Başka bir anlatımla, Kanun suçları tek tek belirlememiş, görev sebebiyle işlenen suç ifadesiyle genel bir tanımlama yapılmıştır. Bunun nedeni tüm suçlar ve cezalar Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenmiştir. Türk Ceza Kanunu'nda memur suçları ile ilgili ayrı bir bölüm bulunmamakla birlikte, birçok maddede suçun görevi gereği kamu görevlisince işlenmesi şeklinde ifade içeren hükümler bulunmaktadır. İşte bu hükümler irdelenmek suretiyle, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işleyebilecekleri suçları tespit etmek mümkün olmaktadır.³¹

Türk Ceza Kanunu'nda yer alan memur ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri bazı suçlar şunlardır:³²

- a) Nitelikli dolandırıcılık (Md.158),
- b) Mühür bozma (Md. 203),
- c) Resmi belgede sahtecilik (Md. 204),
- ç) Resmi belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek (Md. 205),
- d) Denetim görevinin ihmali (Md. 251),

²⁹ Sökmen, U. 2009, ag.e., sf. 182

³⁰ Sökmen, U. 2011, ag.e., sf. 252

³¹ Sökmen, U. 2009, ag.e., sf. 192

³² Sökmen, U. 2009, ag.e., sf. 192

e) Yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama suçu: Görevine girmeyen ve yetkili olmadığı bir işi yapabileceği veya yaptırabileceği kanaatini uyandırarak yarar sağlayan kamu görevlisi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır (Md. 255),

f) Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması (Md. 256),

g) Görevi kötüye kullanma suçu: (1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (3) İrtikap suçunu oluşturmadığı takdirde, görevinin gereklerine uygun davranması için veya bu nedenle kişilerden kendisine veya bir başkasına çıkar sağlayan kamu görevlisi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır (Md.257).

ğ) Göreve ilişkin sırrın açıklanması (Md.258),

h) Kamu görevlisinin ticareti (Md.259),

ı) Kamu görevinin terki veya yapılmaması M.260),

i) Kişilerin malları üzerinde usulsüz tasarruf (Md.261),

j) Gerçeğe aykırı bilirkişilik ve tercümanlık (Md.276),

k) Suçu bildirmeme (Md.278),

l) Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi (Md.279),

m) Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi (Md.280),

n) Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme (Md.281),

o) 3628 sayılı Kanun kapsamına giren suçları müsteşar, vali ve kaymakamların işlemesi (Md.17).

4.3- 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanuna Göre Ceza Soruşturması

Kanunun amacı, rüşvet ve yolsuzluklarla mücadele etmek için; mal bildirimi ile Kanunda belirlenen suçlarla bazı suçlardan dolayı kamu görevlileri ve suç ortakları hakkında takip ve muhakeme usulünü düzenlemektir (Md.1).

3628 sayılı Kanunun 17'nci maddesi uyarınca, bu Kanunda yazılı olan; süresinde mal bildiriminde bulunmama, gizli olan mal bildiriminin içeriği hakkında açıklama yapma, bilgi verme ve yayında bulunma, gerçeğe aykırı mal bildiriminde bulunma, haksız mal edinme, haksız edinilen malı kaçırma veya gizleme suçları ile 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda sayılan suçlarla, irtikap, rüşvet, ihtilas ve zimmete para geçirme, görev sırasında veya görevinden dolayı kaçakçılık, resmi ihale ve alım ve satımlara fesat karıştırma, devlet sırlarının açıklanması veya açıklanmasına sebebiyet verme suçları ile bu suçlara iştirak etmekten sanık olanlar hakkında, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanmayarak, bu Kanunda öngörülen usule göre soruşturma yapılır.³³

³³ Sökmen, U. 2009, ag.e., sf. 232

4.3.1- 3628 sayılı Kanun Kapsamına Giren Suçlar

Bu Kanunda ve Bankacılık Kanunu'nda yazılı suçlarla bazı suçlardan dolayı kamu görevlileri ve suç ortağı olmaktan sanık olanlar hakkında müsteşar, vali ve kaymakamlar hariç "4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun" hükümleri uygulanmaz. 3628 sayılı Kanun, Kanun kapsamına giren suçları; bu Kanunda belirlenen suçlar, Bankacılık Kanunu'nda yazılı suçlar ve bazı suçlar olarak üçe ayırmıştır.³⁴

4.3.3.1- Bu Kanunda yazılı suçlar şunlardır:³⁵

- a) İhtara rağmen süresinde mal bildiriminde bulunmama suçu (Md.6, 10/1).
- b) Soruşturma ile ilgili olarak verilen süre zarfında mal bildiriminde bulunmama suçu (Md.10/2, 19/2).
- c) Gerçeğe aykırı açıklama suçu (Md.9/1).
- d) Gerçeğe aykırı bildirimde bulunma suçu (Md.12).
- e) Haksız mal edinme, mal kaçırma veya gizleme suçu: Kanuna veya genel ahlaka uygun olmayan mal edinmek veya geliriyle uygun olmayan aşırı harcamalar yapmak, haksız mal edinme, mal kaçırma veya gizleme suçunu oluşturmaktadır (Md.13).
- f) Muhakkik ve müfettişlerin ihbar ve evrakı tevdi etmemesi suçu (5237 s. TCK, Md.257/2).
- g) Bilgi verme zorunluluğuna uymamak suçu (Md.20).

4.3.3.2- 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda yazılı suçlar şunlardır:³⁶

- a) İzinsiz faaliyette bulunmak (Md.150),
- b) Mevduat ve katılım fonu sahiplerinin haklarını engellemek (Md.151),
- c) Düzeltici, iyileştirici ve kısıtlayıcı önlemleri almamak (Md.152),
- d) Yetkili merciler ile denetim görevlilerince istenen bilgi ve belgeleri vermemek ve görevlerini yapmalarını engellemek (Md.153),
- e) Belgelerin saklanması yükümlülüğüne aykırı davranmak (Md.154),
- f) Gerçeğe aykırı beyanda bulunmak (Md.155),
- g) İşlemlerin kayıt dışı bırakılması ve gerçeğe aykırı muhasebeleştirme (Md.156),
- h) Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme (Md.157),
- ı) İtibarın zedelenmesi (Md.158),
- i) Sırların açıklanması (Md.159),
- j) Zimmet (Md.160),
- k) Diğer kanunlara aykırılıklar (Md.161).

4.3.3.3- Bazı suçlar şunlardır:³⁷

- a) **İrtikâp:** Güncel Türkçe Sözlükte, irtikap; kötü iş yapma, kötülük etme, yiyeçilik, yalan söyleme,

³⁴ Sökmen, U. 2010, ag.e., sf. 62

³⁵ Sökmen, U. 2010, ag.e., sf. 62-63

³⁶ Sökmen, U. 2010, ag.e., sf. 64

³⁷ Sökmen, U. 2010, ag.e., sf. 65-66

hile yapma şeklinde tarif edilmiştir. İrtikâp suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda şu şekilde düzenlenmiştir: Kamu görevlisinin; görevinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlanmasına veya bu yolda vaatle bulunulmasına bir kimseyi icbar etmesi veya görevinin sağladığı güveni kötüye kullanmak suretiyle gerçekleştirdiği hileli davranışlarla, kendisine veya başkasına yarar sağlanmasına veya bu yolda vaatle bulunulmasına bir kimseyi ikna etmesi ile işlediği suç irtikâp suçunu oluşturur (TCK, Md.250).

b) Rüşvet: Rüşvet suçu, bir kamu görevlisinin, görevinin gereklerine aykırı olarak bir işi yapması veya yapmaması için kişiyle vardığı anlaşma çerçevesinde bir yarar sağlaması ile işlediği suç rüşvet suçunu oluşturur.

Rüşvet suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda şu şekilde düzenlenmiştir: (1) Rüşvet alan kamu görevlisi, dört yıldan on iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Rüşvet veren kişi de kamu görevlisi gibi cezalandırılır. Rüşvet konusunda anlaşmaya varılması halinde, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur. (2) Rüşvet alan veya bu konuda anlaşmaya varan kişinin, yargı görevi yapan, hakem, bilirkişi, noter veya yeminli mali müşavir olması halinde, birinci fıkraya göre verilecek ceza üçte birden yarısına kadar artırılır. (3) Rüşvet, bir kamu görevlisinin, görevinin gereklerine aykırı olarak bir işi yapması veya yapmaması için kişiyle vardığı anlaşma çerçevesinde bir yarar sağlamasıdır. (4) Birinci fıkra hükmü, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler, bunların bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar, kamu yararına çalışan dernekler, kooperatifler ya da halka açık anonim şirketlerle hukuki ilişki tesisinde veya tesis edilmiş hukuki ilişkinin devamı sürecinde, bu tüzel kişiler adına hareket eden kişilere görevinin gereklerine aykırı olarak yarar sağlanması halinde de uygulanır. (5) Yabancı bir ülkede seçilmiş veya atanmış olan, yasama veya idari veya adli bir görevi yürüten kamu kurum veya kuruluşlarının, yapılanma şekli ve görev alanı ne olursa olsun, devletler, hükümetler veya diğer uluslararası kamusal örgütler tarafından kurulan uluslararası örgütlerin görevlilerine veya aynı ülkede uluslararası nitelikte görevleri yerine getirenlere, uluslararası ticari işlemler nedeniyle, bir işin yapılması veya yapılmaması veya haksız bir yararın elde edilmesi veya muhafazası amacıyla, doğrudan veya dolaylı olarak yarar teklif veya vaat edilmesi veya verilmesi de rüşvet sayılır (TCK, Md.252).

c) İhtilas ve zimmete para geçirme: Güncel Türkçe Sözlükte, ihtilas; aşırma, bir malı açıkça sahibinden veya evinden hızla kapıp almadır. Zimmet ise, bir kimsenin yasal olmayan yollardan üzerine geçirip ödemeye zorunlu olduğu para şeklinde tarif edilmiştir. İhtilas ve zimmete para geçirme suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda şu şekilde düzenlenmiştir: Kamu görevlisinin görevi nedeniyle zilyedliği kendisine devredilmiş olan veya koruma ve gözetimiyle yükümlü olduğu malı kendisinin veya başkasının zimmetine geçirmesiyle işlediği suç ihtilas ve zimmete para geçirme suçunu oluşturur (TCK, Md. 247).

d) Resmi ihale, alım ve satımlara fesat karıştırma suçu: Kişilerin, kamu kurum veya kuruluşları adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara ilişkin ihalelere ve yapım ihalelerine fesat karıştırması ile işlediği suç bu suçu oluşturur (TCK, Md. 235, 236), (2886 s.K, Md.83), (4734 s.K, Md.60).

e) Görev sırasında veya görevinden dolayı kaçakçılık: Görev sırasında veya görevinden dolayı kaçakçılık suçu, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda şu şekilde düzenlenmiştir: Kaçakçılık

fiillerini önlemek, izlemek, araştırmak ve soruşturmakla görevli kişilerin, ithalatın ve ihracatın kanun gereği yerine getirilmeden yapılması veya meslek ve sanatın sağladığı kolaylıklardan yararlanmak suretiyle veya belgede sahtecilik yapılarak veya bu suçların işlenmesine kasten göz yummak suretiyle işlemesi ile işlediği suç görev sırasında veya görevinden dolayı kaçakçılık suçunu oluşturur (5607 s. K.Md.3,4).

f) Devlet sırlarının açıklanması veya açıklanmasına sebebiyet verme: Devlet sırlarının açıklanması veya açıklanmasına sebebiyet verme suçları, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda şu şekilde düzenlenmiştir: Devletin güvenliğine ve siyasal yararlarına ilişkin bilgileri açıklama veya gizli kalması gereken bilgileri açıklama veya devlet sırlarından yararlanma, devlet hizmetlerinde sadakatsizlik veya yasaklanan bilgileri açıklama, yasaklanan bilgileri siyasal veya askeri casusluk maksadıyla açıklama suçu devlet sırlarının açıklanması veya açıklanmasına sebebiyet verme suçlarını oluşturur (TCK, Md. 329, 330, 333, 336, 337).

4.4- Adli Yargının Verdiği Cezaların Memuriyete Etkisi

Görevle ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun menfaat sağlama ya da menfaat sağlama amacı ile hediye kabul etme ile ilgili olarak yukarıda belirtilen suçlardan ceza kanunlarına göre yapılan soruşturma ve kovuşturma sonucunda adli yargının verdiği cezanın memuriyete etkisi bulunmaktadır. Ceza mahkûmiyetinin sonucu olarak memur olunamamakta veya memuriyet statüsü kaybedilebilmektedir.³⁸

Devlet memuru olabilmek için devlet memurluğuna alınmada genel ve özel şartlar aranır. Devlet memurluğuna alınma şartları 657 sayılı Kanunda belirtilmiştir. Devlet memurluğuna alınacaklarda aranılacak genel şartlar arasında bulunan 48'inci maddenin A fıkrasının 4 numaralı bendindeki kamu haklarından mahrum bulunmamak ile 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunun 317'nci maddesiyle değiştirilmiş olan 5 numaralı bendindeki kasten işlenen bir suçtan bir yılın üstünde hapis cezası almamış olmak ve kanunda tek tek sayılan; devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından dolayı mahkûm olmamak şartları aranır. Memur iken, bu genel şartların, memuriyet süresince muhafaza edilmesi, devlet memuru olarak kalabilmek için bu şartların kaybedilmemesi yani memur olma şartını taşıyor olmak gerekmektedir. Bu şartları kaybetme halinde 98'inci maddenin b fıkrasına göre memurluğun sona ermesi söz konusu olmaktadır.³⁹

Kamu hakları herkes tarafından kullanılan devredilmez haklardır. Bu hakların en önemlisi seçme ve seçilme hakkı ve çalışma özgürlüğüdür. Ancak, memur olmak isteyen kimsenin, seçme ve seçilme hakkından veya memur olmasını engelleyen mahkûmiyetinin bulunmaması koşuldur. Bu haklar ancak kanunla kısıtlanabilir. Böylece kamu hakları kanunla kısıtlanmış olan kimse devlet memuru olamaz.⁴⁰

³⁸ Sökmen, U. 2010, ag.e., sf. 625

³⁹ Sökmen, U. 2010, ag.e., sf. 619

⁴⁰ Sökmen, U. 2010, ag.e., sf. 622

Devlet Memurları Kanunu'na göre, devlet memuru olabilme genel şartları arasında yer alan "Kamu haklarından mahrum bulunmamak" (Md. 48/A-4) şartı, Kanunun ilk metninde yer alan ve değiştirilmeyen bentlerinden birisidir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Belli Hakları Kullanmaktan Yoksun Bırakılma" başlıklı 53 üncü maddesinde; güvenlik tedbirleri yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre kişi hakkında, kamu görevlisi sıfatıyla haiz olduğu hak ve yetkileri kötüye kullanarak işlenen suçlar (zimet, irtikap, rüşvet, görevi kötüye kullanma suçu vb.) dolayısıyla hapis cezasına mahkûmiyet halinde güvenlik tedbirlerine hükmedilecektir. Söz konusu maddeye göre; birinci fıkrada sayılan hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde, ayrıca, cezanın infazından sonra işlemek üzere, hükmolunan cezanın yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilir. Kamu haklarını kullanmaktan yoksun bırakılan kimse, hak yoksunluğu süresince devlet memuru olamaz ve devlet memurluğu yapamaz.⁴¹

Devlet memuru iken memurluk görevine son verilmeyi gerektirmeyen yani devlet memuru olma şartını kaybettirmeyen hürriyeti bağlayıcı bir ceza nedeniyle mahkûm olan ve bu mahkûmiyete bağlı olarak belli hakları kullanmaktan yasaklanan, söz konusu mahkûmiyeti nedeniyle memuriyeti sona ermeyen ancak mahkûm olduğu için memurluk yapamayan ve memurlukları askıya alınan kimseler, hak yoksunlukları sona ererek yasaklanan haklarını yeniden kazanmaları durumunda, memuriyete iade edilirler.⁴²

Memuriyete alınmaya kesin engel olan ve memuriyet statüsünün kaybedilmesine neden olan mahkûmiyetler bakımından süresiz hak yoksunluğu söz konusudur. Haklarında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiş olanlar bakımından herhangi bir şartsızlık söz konusu olmayacaktır.⁴³

Memuriyet göreviyle ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun menfaat sağlayarak ya da menfaat sağlama amacı ile hediye kabul ederek devlet memurlarının devlet görevlisi sıfatıyla haiz olduğu hak ve yetkileri kötüye kullanarak işledikleri rüşvet, irtikap, görevi kötüye kullanma vb. gibi yukarıda belirtilen suçları dolayısıyla ceza kanunlarına göre yapılan soruşturma ve kovuşturmanın sonucunda adli yargının verdiği cezanın memuriyete etkisi bulunmaktadır. Bu etki memuriyet statüsünün kaybedilmesi olacaktır.⁴⁴

5- SONUÇ

Devlet memuruna sağlanan kişisel menfaatler, memurun görevi sırasındaki eylemini, işlemini ve kararını etkilemektedir.

Bu çalışmamızda, görevle ilgili olarak menfaat sağlama suçları ve cezaları ile bu cezaların memuriyete etkisi konusu; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu ve bunlara ilişkin yargı kararları doğrultusunda açıklanmaya çalışılmış, mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde incelenip değerlendirilmiştir.

⁴¹ Sökmen, U. 2010, ag.e., sf. 623

⁴² Sökmen, U. 2010, ag.e., sf. 624

⁴³ Sökmen, U. 2010, ag.e., sf. 637

⁴⁴ Sökmen, U. 2011, ag.e., sf. 256

Memuriyet göreviyle ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun menfaat sağlayarak ya da menfaat sağlama amacı ile haiz olduğu hak ve yetkileri kötüye kullanarak işledikleri rüşvet, irtikap, görevi kötüye kullanma vb. gibi yukarıda belirtilen suçları dolayısıyla ceza kanunlarına göre yapılan soruşturma ve kovuşturmanın sonucunda adli yargının verdiği cezanın memuriyete etkisi olacağı gibi Devlet Memurları Kanunu'na göre verilecek cezanın üst görevlere yükselememeye ve memuriyet statüsünün kaybedilmesine etkisi bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Sökmen, U. (2009), *"Kamu İdaresinde Soruşturma Kovuşturma"*, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No:2009/400, Ankara,
- Sökmen, U. (2010), *"Açıklamalı-İçtihatlı-Örnekli Kamu Hizmetçilerinin Mal Beyanı"*, Ankara,
- Sökmen, U. (2005), *"3628 sayılı Kanuna Göre Soruşturma ve Suçlar"*, Maliye Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü, El Kitabı:9, Ankara, Mayıs 2005,
- Sökmen, U. (2010), *"Kamu İdaresinde Mahkumiyeti Olanların Devlet Memuru Olmaları ve Memuriyet Statüsünü Kaybetmeleri"*, Maliye Dergisi, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ocak-Haziran 2010, Sayı:158, Ankara,
- Sökmen, U. (2007), *"Soruşturma ve Disiplin"*, Kamu İdaresi İç Denetçileri Eğitim Programı basılmamış ders notları (Maliye Bakanlığı İç Denetim Koordinasyon Kurulunca düzenlenen İç Denetçiler Eğitim Programı; 1.Dönem, Aralık-2007... 11.Dönem, Mayıs-2011),
- Sökmen, U. (2011), *"Devlet Memuruna Hediye Rüşvet(mi)dir?"*, Maliye Dergisi, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Temmuz-Aralık 2011, Sayı:161, Ankara,